

30

**«ЖАҢА ТАРИХИ ШЫНДЫҚ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ
МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ ЖҮЙЕСІ»**

**Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның
баяндамалар жинағы**

**Сборник докладов международной научно-
практической конференции**

**«СИСТЕМА ГОСУДАРСТВЕННОГО АУДИТА В
УСЛОВИЯХ НОВОЙ ИСТОРИЧЕСКОЙ
РЕАЛЬНОСТИ»**

**Collection of reports of the international scientific
and practical conference**

**“THE SYSTEM OF STATE AUDIT IN THE CONTEXT
OF A NEW REALITY”**

НҰР-СҰЛТАН 2021

УДК 657.6
ББК 65.053
С23

С23 Сборник докладов международной научно- практической конференции «Система государственного аудита в условиях новой исторической реальности» = Collection of reports of the international scientific and practical conference “The system of state audit in the context of a new reality” = «Жаңа тарихи шындық жағдайындағы мемлекеттік аудит жүйесі» Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның баяндамалар жинағы. – Нұр-Сұлтан: - 549 б.

ISBN 978-601-337-598-4

Жинаққа жаңа тарихи шындық жағдайындағы мемлекеттік аудиттің өзекті мәселелері бойынша студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және профессор-оқытушылар құрамының баяндамалары кірді

The collection includes reports of students, undergraduates, doctoral students and teaching staff on topical issues of state audit in the context of a new historical reality

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и профессорско-преподавательского состава по актуальным вопросам государственного аудита в условиях новой исторической реальности

ISBN 978-601-337-598-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2021

and the quasi-public sector do not want to disclose what the business environment is, which may affect their ratings.

According to the results of the analysis of the performance of national holdings, the share of the quasi-public sector remains significant, while the subjects of this sector are highly dependent on the support of the republican budget. There is also a lack of transparency in procurement procedures, where a large proportion of contracts are concluded in a non-competitive manner.

Thus, the conducted research allowed us to identify a significant set of problems that hinder the effective development of the quasi-public sector. This indicates the need for in-depth development of measures to improve the audit of the effectiveness of the use of budget funds by the subjects of the quasi-public sector.

References:

1. Rules for conducting special purpose audits of the subjects of the quasi-public sector and providing an audit opinion. Approved by the regulatory resolution of the Accounts Committee for Control over the Execution of the Republican Budget of November 30, 2015 No. 21-NK – URL: <http://adilet.zan.kz>
2. On approval of the list of mandatory services provided by natural monopolies and the subjects of the quasi-public sector in the framework of competition protection and Restriction of Monopolistic Activities // Resolution of the Government of the Republic of Kazakhstan No. 939 of December 29, 2018. - URL: <http://adilet.zan.kz>
3. State audit: textbook / edited by K. Dzhamburchin. – Astana: L. N. Gumilyov ENU, 2016. - 375c
4. Ablenov, D. O. Financial control and in-depth audit: theory, methodology, practice / D. O. Ablenov. - Almaty: Ekonomika, 2007. - 607s
5. Beisenova, L. Z. Planning, control and evaluation of the effectiveness of budget expenditures : a textbook / L. Z. Beisenova, R. K. Berstembayeva. - Almaty: Epigraph, 2017. - 220 p.

КАМЕРАЛДЫҚ БАҚЫЛАУ ЖҮРГІЗУ БАРЫСЫНДА МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ ОБЪЕКТІЛЕРІНІҢ КОДТАРЫ МЕН ШОТТАРЫ БОЙЫНША ШЫҒЫС ОПЕРАЦИЯЛАРЫН ТОҚТАТА ТҰРУ ТӘРТІБІ

Нурпеисова Д.М.

«Мемлекеттік аудит» мамандығының 2 курс докторанты,
Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан қ.

Қазақстан Республикасы
E-mail: dinanur92@mail.ru

Бейсенова Л.З.

э.ғ.к, қауымдастырылған профессор

«Мемлекеттік аудит» кафедрасының меңгерушісі

Аннотация. Камералдық бақылаудың құқықтық ережелері «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» және «Мемлекеттік сатып алу туралы»

ҚР заңдарында бекітілген. Аталған заңдардың негізгі ережелерімен камералдық бақылауды аудитор кабинеттен шықпай және объектіге бармай-ақ, ақпараттық жүйелерді қолдану арқылы қашықтықтан жүргізеді деп бекітілген. Нәтижесінде бұл жаналықтар бақылау объектілеріне әкімшілік жүктеменің төмендеуіне, сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін барынша азайтуға және тексеруші маманның мемлекеттік аудит объектісімен тікелей байланысу мүмкіндігін болдырмауға әкелді.

Түйін сөздер: мемлекеттік сатып алу, камералдық бақылау, мемлекеттік аудит, бақылау субъектісі, бақылау объектісі.

Мемлекеттік сатып алуларда камералдық бақылаудың басты мақсаты бұзушылықтарды уақтылы тыю және оларға жол бермеу болып табылады. Бұл ретте тексеру жүргізу кезінде уәкілетті орган бұзушылықтарға жол берген адамдарды жазалау мақсатын қоймайды, өйткені камералдық бақылаудың маңызды бөлігі тексеру объектісіне камералдық бақылау нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтарды өз бетінше жою құқығын беру болып табылады. Сондай-ақ, бұл процестің маңызды бөлігі-камералдық бақылау тек жоюға болатын бұзушылықтарға ғана қатысты. Яғни, Егер камералдық бақылау нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтарды жою туралы хабарлама алынса, бұл бұзушылықтың жойылатынын және егер бұл бұзушылық уақтылы жойылса, жаза қолданылмайтынын білдіреді.

Бұл жағдай камералдық бақылау процесінде бақылау объектісі/субъектісі және Мемлекеттік сатып алу саласындағы әлеуетті өнім берушілер арасында сенім ахуалын тудыратыны анық. Бұл сенім сатып алуды өткізу рәсімдері туралы сенімді және толық ақпаратқа негізделеді, осылайша Заңның 4-бабында көзделген бірнеше қағидаттар бірден іске асырылады, атап айтқанда:

- 1) әлеуетті өнім берушілерге мемлекеттік сатып алуды өткізу рәсіміне қатысу үшін тең мүмкіндіктер беру;
- 2) әлеуетті өнім берушілер арасындағы адал бәсекелестік;
- 3) мемлекеттік сатып алу процесінің ашықтығы мен айқындығы;
- 4) сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу. Материалдарды кез келген пайдалануға тек сілтеме болған кезде ғана жол беріледі.

Камералдық бақылау-мемлекеттік аудит субъектілерінің қызметі туралы әртүрлі ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді салыстыру арқылы уәкілетті орган жүзеге асыратын бақылау нысаны. Ақпарат көздері Мемлекеттік сатып алудың бірыңғай порталынан бастап БАҚ-қа дейін әр түрлі болуы мүмкін.

Камералдық бақылаудың мақсаты оларды жасаудың бастапқы кезеңінде бюджеттік және басқа да заңнаманы бұзушылықтардың жолын кесу болып табылады, егер бұзушылықтар уақтылы жойылса, айыппұлдардан босатуға болады. Сондай-ақ, камералдық бақылау әкімшілік жүктемені азайтып, уәкілетті орган қызметкерлері мен объектілер өкілдері арасындағы байланыстарды азайтуы мүмкін.

Камералдық бақылау-ақпараттық жүйелердің деректерін, сондай-ақ мемлекеттік аудит объектілерінің қызметі туралы басқа да мәліметтерді талдау және салыстыру негізінде, мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау

объектісіне бармай-ақ Комитет және оның аумақтық бөлімшелері жүзеге асыратын бақылау нысаны [1].

Камералдық бақылау өте күрделі ұйымдастыру жүйесі болып табылады және мынадай элементтерден тұрады:

а) бақылау субъектісі – ҚР Қаржы министрлігінің Қаржы мониторингі комитеті және оның аумақтық бөлімшелері.

б) бақылау объектісі – тапсырыс берушілер, ұйымдастырушылар, бірыңғай ұйымдастырушылар.

в) бақылау мәні – қолданыстағы заңнама талаптарына сәйкес мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру.

г) бақылау мақсаттары – бұзушылықтардың жолын кесу және оларға жол бермеу.

д) бақылауды жүзеге асыру әдістері – веб-портал арқылы онлайн режимінде Мемлекеттік сатып алудың ағымдағы жағдайын тексеру [2].

Камералдық бақылау - бұл мемлекеттік сатып алу жүйесін жетілдіруде, құқық қолдану практикасында бірыңғай талаптарды орнатуда, инспекция жүйесінің өзінде сыбайластықты жоюда күшті серпін.

Бұл сондай-ақ бақылау объектісі үшін де, бақылау субъектісі үшін де сенімді оқыту алаңы болып табылады, дегенмен, мұндай міндеттерді үстел бақылауы қоймайды. Хабарлама екі жағдайда орындалды деп есептеледі:

1) камералдық бақылаудың қорытындыларымен келісілген жағдайда;

2) камералдық бақылаудың қорытындыларымен келіспеген жағдайда.

Камералдық бақылау нәтижелері бойынша анықталған мемлекеттік сатып алулардағы бұзушылықтарды жою туралы хабарлама камералдық бақылау жүргізу қағидаларына заңға сәйкес жасалады және мынадай мәліметтерді [3]:

камералдық бақылау жөніндегі уәкілетті органның атауын;

- бақылау объектісінің атауын, БСН, орналасқан жерін;

- бұзушылықтар анықталған күнді; хабарламаны табыс етілген (алған) күннен кейінгі күннен бастап он жұмыс күні ішінде орындау қажеттігі туралы Нұсқауды;

- анықталған бұзушылықтар анықталған жағдайда, хабарламаны орындау тәртібі туралы;

- келіспеген жағдайда-хабарламаны белгіленген мерзімдерде орындамаудың салдары туралы түсіндіру, оның ішінде әкімшілік жауапкершілік туралы ескерту;

- хабарламаға шағымдану тәртібі;

- анықталған бұзушылықтарды сипаттай отырып қосымша.

2020 жылғы қаңтардан бастап өзгерістерді ескере отырып, ҚР "Мемлекеттік сатып алу туралы" Заңы мыналарды регламенттейді:

- еңбек шарттарына, сондай-ақ іссапарларға арналған шығыстарға байланысты қызметтерді сатып алу;

- Мемлекеттік тапсырмаға сәйкес тауарлар мен қызметтерді сатып алу; салымдар енгізу;

- холдингтерді, компанияларды, Ұлттық банкті және басқа да мемлекеттік құрылымдарды сатып алу;
- әскери тауарларды сатып алу;
- инвестициялық жобаларды іске асыру үшін қызметтер мен тауарларды сатып алу.

12.11.2015 ж. № 392-V «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» ҚР Заңының (бұдан әрі – Заң) 31-бабына сәйкес камералдық бақылау нәтижелері бойынша бұзушылықтар анықталған жағдайда ішкі мемлекеттік аудит жөніндегі уәкілетті орган камералдық бақылау нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтарды жою туралы хабарлама ресімдейді және бұзушылықтар анықталған күннен бастап бес жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде растайтын материалдармен қоса мемлекеттік аудит объектілеріне жібереді. Камералдық бақылау нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтарды жою туралы хабарламаны ол тапсырылған (алынған) күннен кейінгі күннен бастап он жұмыс күні ішінде мемлекеттік аудит объектісі орындауға тиіс.

Заңның 32-бабының 1-тармағында көрсетілгендей: «Республикалық және жергілікті бюджеттердің қаражатын басқаруға және қолдануға байланысты камералдық бақылау нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтарды жою туралы хабарламаның белгіленген мерзімде орындалмауы мемлекеттік аудит объектілерінің бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органда ашылған кодтары мен шоттары, сондай-ақ мемлекеттік аудит объектісінің банк шоттары (корреспонденттік шоттарды қоспағанда) бойынша шығыс операцияларын Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген тәртіппен тоқтата тұруға әкеп соғады» (Заңның 32-бабының 2-тармағында көзделген операциялар мен ақшаны алып қою жағдайларын қоспағанда).

Осы тармақтың қолданылуы камералдық бақылау нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтарды жою туралы хабарламаларға қарсылықтарды қарау кезеңіне тоқтатыла тұрады.

Осылайша, ҚР Қаржы министрлігі Ішкі мемлекеттік аудит комитетінде (бұдан әрі – Комитет) объектіні бақылау хабарламаларына қарсылықтарды қарау кезеңіне ол қолданылуын тоқтатады. Егер бақылау объектісінің шағымын Комитет қанағаттандырмаса, ҚР Қаржы министрінің 30.11.2015 ж. № 598 бұйрығымен бекітілген Камералдық бақылауды жүргізу қағидаларының 3-параграфына сәйкес, Комитет қазынашылық органдарында ашылған мемлекеттік аудит объектілерінің кодтары мен шоттары, сондай-ақ мемлекеттік аудит объектілерінің (корреспонденттікті қоспағанда) банк шоттары бойынша шығыс операцияларын тоқтата тұру туралы өкім шығарады. Өкім оны қазынашылық орган, банк немесе банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйым алған күннен бастап күшіне енеді және сөзсіз орындалуға жатады.

Өкімді Комитет қазынашылық органдарында ашылған мемлекеттік аудит объектілерінің кодтары мен шоттары, сондай-ақ мемлекеттік аудит объектілерінің банк шоттары бойынша шығыс операцияларын тоқтата тұру

себебін жойған күннен кейінгі 1 жұмыс күнінен кешіктірмей, қазынашылық органдарына, банктер немесе банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарға өкімді жою туралы құжаттар жіберу жолымен болдырмай тастайды.

Егер мемлекеттік аудит объектісі қарсылық білдірмесе, бірден сотқа жүгінсе, онда Комитет өкімі сот оны заңсыз деп тану туралы шешім шығарғанға дейін немесе шығыс операцияларын тоқтата тұру себебі жойылған жағдайда Комитет оны болдырмай тастағанға дейін заңдық күшінде болады [4].

Камералдық бақылау жүргізу

кәғидаларына

3-қосымша

Нысан

_____ (ішкі мемлекеттік аудит жөніндегі уәкілетті органның атауы)

Камералдық бақылау нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтарды жою туралы хабарламада көрсетілген бұзушылықтарға қарсылық

Осымен

_____ (мемлекеттік аудит объектісінің атауы, БСН)

_____ (хабарламада көрсетілген бұзушылық)

белгіінде Қазақстан Республикасының заңнамасын бұзушылық анықталған

_____ (хабарламаны жіберген ішкі мемлекеттік аудит жөніндегі уәкілетті органның атауы)

20__ жылғы _____ № _____ хабарламасын қарап шығып, жоғарыда көрсетілген бұзушылықтармен мынадай негіздер бойынша келіспейтінін хабарлайды

_____ (қарсылықты ұсынған өкілдің хабарламада көрсетілген бұзушылықтармен келіспеу үшін негіз болып табылатын жағдаяттардың сипаттамасы)

_____ (қоса берілген құжаттардың тізбесі)

Мемлекеттік аудит объектісінің басшысы

_____ (тегі, аты, әкесінің аты (бар болған жағдайда))

_____ (қолы)

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1)"Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы" 2015 жылғы 12 қарашадағы Қазақстан Республикасының Заңы
- 2)<http://www.goszakup.gov.kz/>.

3) Храпов, И. В. Информационная поддержка мониторинга государственных закупок: моногр. / И.В. Храпов. - М.: Синергия, 2019.

4) Материал из ЭС «ACTUALIS» по госзакупкам <https://vip-gz.mcfr.kz/#/36459/>

СЕКЦИЯ 6. ПРОФЕССИОНАЛИЗАЦИЯ АУДИТОРОВ И АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В ОБЛАСТИ ГОСУДАРСТВЕННОГО АУДИТА

THE PUBLIC AUDITING: EVIDENCE OF THE EVOLUTIONARY ITALIAN SYSTEM PROCESS

R.Provasi
University of Milan-Bicocca

ABSTRACT

The introduction of new accounting systems and related control tools into the Italian legal system occurred over the last century through the many reforms that have often become the subject of political struggle and lobbying divisions. The evolution of the legislation was aimed at better monitoring public spending also to contain spending and improve the effectiveness and efficiency of public performance as well as the quality level of services. This was possible starting with the reforms introduced in the 90's which allowed the replacement of the old territorial structure of the Accounting Office with new, more modern structures and above all by applying to the public sector the principles and techniques already consolidated by management for the private sector.

1. INTRODUCTION.

The long history of Italian legislation on internal public administration controls can be divided into two major phases:

- 1) the reforms prior to the nineties
- 2) The reforms introduced since 1990 as part of a profitable regulatory system aimed at the cultural transformation of the public administration no longer oriented towards the task but towards the result.

The most significant reforms of the Italian public administration were those of the 90's which introduced the control principles already implemented and tested for controls for private companies. To this end, the new provisions focus attention on the importance of some new operational approaches based on the concepts of effectiveness, efficiency and economy as necessary conditions to qualify management as fair and correct.